

Quickscan Archeologie Plangebied Toekomstig Tankstation Hengelosestraat (ong.) te Haaksbergen

Initiatiefnemer: BJZ.nu

Adviseur: drs. E.E.A. van der Kuijl, Hamaland Advies, Ambachtsweg 9B te Zelhem

Datum: 7 december 2012

Beschrijving van het plangebied en de geplande ontwikkeling

Op een braakliggend terrein op industrieterrein 't Stepelo aan de rotonde aan de Hengelosestraat/Noordsingel tussen De Greune nr. 38 en Hengelosestraat nr. 174, zal in de nabije toekomst een tankstation worden gerealiseerd. Het plangebied wordt in het westen begrensd door de Hengelosestraat, aan de noordzijde door de Noordsingel en het bedrijfsgebouw van Leppink computers, aan de oostzijde door De Greune en aan de zuidzijde door de Ambulancedienst en het Chinees restaurant Shanghai. Het perceel bestaat uit grasland en heeft een middelmatige archeologische verwachting op de beleidskaart van gemeente Haaksbergen. Hiervoor geldt een vrijstelling voor bodemingrepen tot 250 m² en een diepte van 40 cm-mv. Omdat het plangebied een omvang heeft van circa 750 m² is archeologisch onderzoek vereist om de verwachtingswaarde te toetsen.

Omdat het plangebied bij de aanleg van het industrieterrein naar verwachting tot in de natuurlijke ondergrond geroerd is, heeft de initiatiefnemer in overleg met gemeente Haaksbergen toestemming gekregen om de intactheid van de bodem en de verwachtingswaarde te laten controleren met behulp van een archeologische quickscan met controleboringen.

Afb. 1: Situering van het plangebied binnen het rode kader aan de noordzijde van de bebouwde kom van Haaksbergen.

Landschap

Binnen de gemeente Haaksbergen worden op basis van de geomorfologie en bodemgesteldheid globaal drie deelgebieden of landschappen onderscheiden, het dekzandlandschap, het landschap van de fluviatiele pleistocene terrasresten en het landschap van de plateaus. Het plangebied bevindt zich in het dekzandlandschap dat tot het Oostnederlandse Plateau wordt gerekend. De bovengrond bestaat over een groot aaneengesloten gebied uit een laag dekzand met een minimale dikte van 125 tot 150 cm. De hoogte van het plangebied bedraagt circa 28,30 m + NAP (bron: www.ahn.nl). Voor het dekzandlandschap geldt dat de meest reliëfvrije delen (goed ontwaterde dekzandruggen en -koppen) die grenzen aan of worden omgeven door laaggelegen, natte gebieden een hoge archeologische verwachting hebben. Dekzandwellingen en vlakten hebben een middelmatige archeologische verwachting. De ondergrond bestaat uit dekzand en fluvioperiglaciale afzettingen behorend tot de Formatie van Boxtel (Laagpakket van Wierden). Op de geomorfologische kaart wordt de ondergrond in het plangebied getypeerd als een dekzandvlakte (2M5). De bodem van het plangebied bestaat uit een veldpodzolgrond. Dergelijke bodems bestaan uit zwak lemig fijn zand met grondwatertrap III en V (Stiboka, 1979; code Hn21). Ze waren aanvankelijk met heide begroeid, maar zijn na ontginning in gebruik genomen als bouwland (akkerland). In het plangebied is naar verwachting sprake van een matig dikke bouwvoor (dunner dan 40 cm).

Afb. 3; Historisch topografische kaart van 1927 met de globale situering van het plangebied binnen de rode cirkel.

Op historische kaarten is te herleiden dat het plangebied pas in de 20e eeuw ontgonnen is. Daarvoor was het een gebied met woeste gronden. Het perceel (Haaksbergen sectie C, perceelnr. 145) maakte in 1832 deel uit van het Haaksbergerveld en 't Veldmaterveld. De eigenaar was de marke Eppenzolder en Holthuizen. Het perceel bestond deels uit heide en deels uit grasland. Sinds het begin van de 21e eeuw is het gebied onttrokken aan het agrarisch gebruik en maakt het onderdeel uit van een grootschalig industrieterrein.

Bekende archeologische waarden

In een straal van 500 meter rond het plangebied zijn diverse archeologische onderzoeken verricht. Op 68 meter ten westen van het plangebied heeft RAAP voor de bouw van een kantorencomplex in 2009 booronderzoek verricht (onderzoeksnr. 25.535). Hieruit is gebleken dat de bodem volledig verstoord is. Op 352 meter ten noordwesten van het plangebied heeft BAAC in 2007 een archeologisch inspectie verricht (onderzoeksnr. 17.139). De resultaten worden niet vermeld in Archis. Op 469 meter ten oosten van het plangebied heeft BAAC in 2008 een booronderzoek verricht (onderzoeksnr. 24.185). Hieruit is gebleken dat vrijwel het gehele plangebied vanaf het maaiveld tot in de C-horizont verstoord is. Tot slot is op 533 meter ten zuidoosten van het plangebied in 2011 in het kader van grondwerkzaamheden door RAAP een bureauonderzoek verricht (onderzoeksnr. 36.192). RAAP adviseert bij bodemingrepen dieper dan 40 cm-mv en groter dan 250 m2 karterend archeologisch booronderzoek te verrichten.

In de omgeving van het plangebied bevindt zich slechts 1 archeologische waarneming (416310). Het betreft een losse vondst van een scherp proto-steengoed van Siegburg aardewerk uit de late middeleeuwen. Het fragment is aangetroffen tijdens booronderzoek door BAAC op de Veldmaat in 2008.

Archeologische onderzoeken en waarnemingen

Plangebied Tankstation Hengelosestraat te Haaksbergen

248622 / 466664

06-12-2012

drs. E.E.A. van der Kuijl

248710 / 464753

Legenda

- ONDERZOEKEN
- KAARTBLADHELFTEN
- WAARNEMINGEN
- VONDSMELDINGEN
- MONUMENTEN
- TOP10 ((c)TDN)**
- bebouwd gebied
- doorgaande wegen
- bos
- bouwland
- weiland
- boomgaard/kwekerij
- heide
- zand
- begraafplaats
- water
- overig bodemgebruik
- PLAATSNAMEN**
- PROVINCIES

0 500 m

Archis2

Rijksoffis voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Afb 4; Archiskaartje van het plangebied (binnen het rode kader) met de diverse onderzoeken en waarnemingen in de omgeving.

Controleboringen

In overleg met de gemeente Haaksbergen heeft Hamaland Advies toestemming gekregen om de intactheid van de bodem te toetsen door middel van een aantal grondboringen. Het gaat hierbij niet om een KNA conform bodemonderzoek, waardoor hieraan geen rechten ontleend kunnen worden. De grondboringen zijn op vrijdag 7 december 2012 uitgevoerd met een edelmanboor (Ø 12 cm). De boringen (5 in totaal) zijn gelijkmatig verspreid over de toekomstige bouwvlakken. Voor de situering van de boorpunten wordt verwezen naar afbeelding 7. De beschrijving van de boringen luidt als volgt:

Boring 1 – gele ster (afb. 7);

0-10 cm; graszode

10-35 cm; donkerbruin humeus fijn iets siltig zand; Ap

35-65 cm; roodbruin verkit fijn iets siltig zand met roestbrokjes; podzol B

65-90 cm; geel matig fijn siltig zand; C

Boring 2 – rode ster

0-10 cm; graszode

10-30 cm; donkerbruin humeus fijn iets siltig zand; Ap

30-50 cm; roodbruin en grijsbruin gemengd fijn iets siltig zand; geroerd

50-100 cm; lichtbruin, middenbruin en geelbruin gemengd fijn iets siltig zand; geroerd

100-130 cm; geel matig fijn iets siltig zand met enkele kleine grindjes; C

Boring 3 – groene ster

0-10 cm; gras
10-90 cm; geelbruin iets humeus gemengd fijn iets siltig zand; geroerd
90-120 cm; geel matig fijn siltig zand; C

Boring 4 – blauwe ster

0-10 cm; gras
10-60 cm; roodbruin verkit zand gemengd met donkerbruin humeus fijn iets siltig zand; A/B
60-90 cm; geel matig fijn siltig zand; C

Boring 5 – zwarte ster

0-10 cm; gras

10-40 cm; donkerbruin humeus fijn iets siltig zand; Ap

40-70 cm; roodbruin en geel gemengd fijn iets siltig zand met oerbrokjes; B/C

70-100 cm; geel matig fijn iets siltig zand met roestvlekken; C

Interpretatie en conclusie

Op grond van de controleboringen blijkt dat de natuurlijke bodemopbouw in het plangebied, met uitzondering van boring 1, volledig geroerd is tot in de C-horizont. De bodemopbouw bestaat deels uit opgebrachte grond (boring 2 en 5) en deels uit geroerde lagen (boring 3 en 4). Boring 1 heeft nog een intacte bodemopbouw, waarbij onder een dunne bouwvoor met een dikte van 25 cm, een 30 cm dikke podzol B aangetroffen is. Deze gaat vrij scherp over in het onderliggende dekzandpakket. Tijdens het uitvoeren van de afzonderlijke bodemlagen van de boringen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Aanbeveling

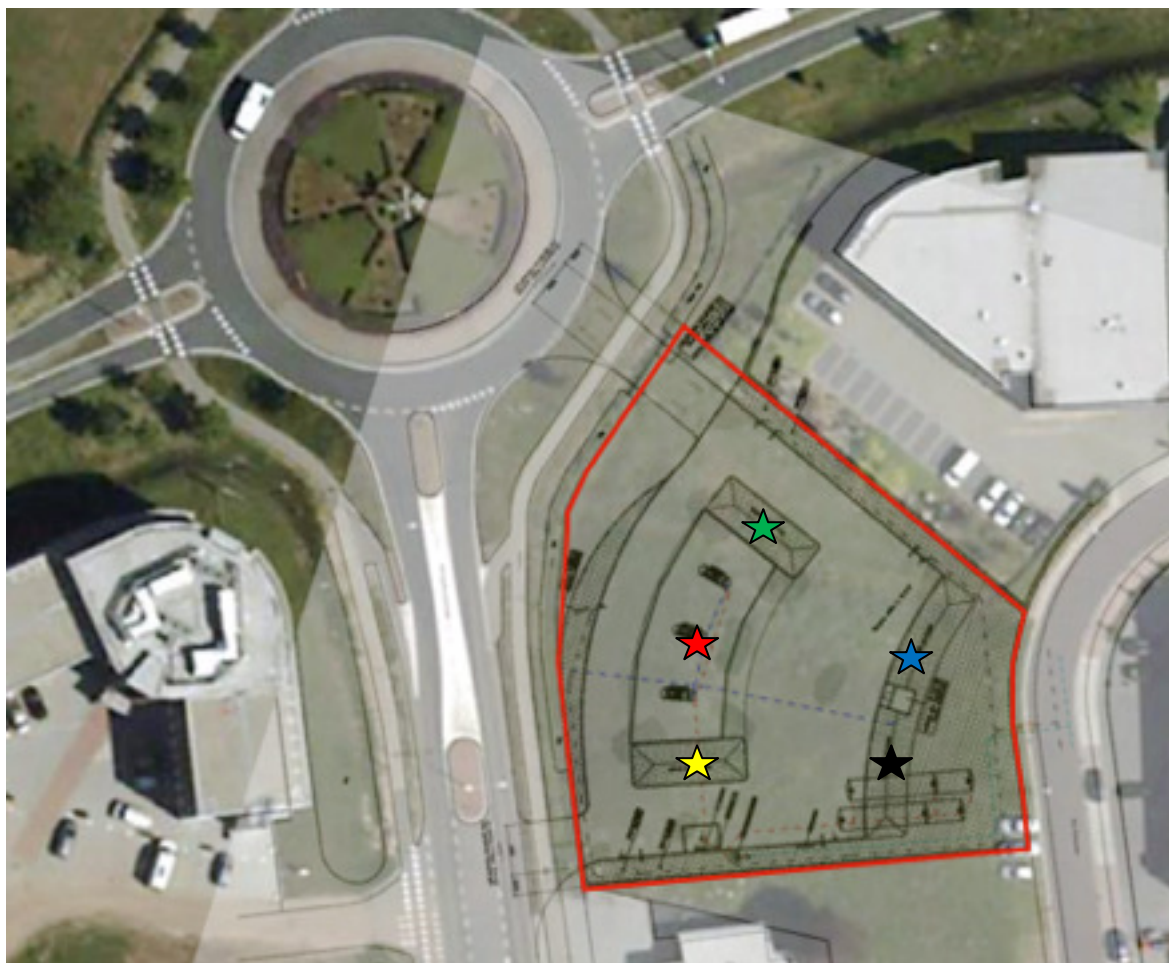
Op grond van de controleboringen, blijkt dat de veronderstelling dat de bodemopbouw grotendeels geroerd is bij de aanleg van het industrieterrein, juist is. Met uitzondering van boring 1 (een intacte veldpodzol) is in alle boringen een volledig tot in de top van de C-horizont geroerd bodempakket aangetroffen. Archeologische indicatoren zijn niet aangetroffen. Vanwege het grotendeels ontbreken van een intact bodemprofiel en het ontbreken van archeologische indicatoren, zien wij geen aanleiding tot het uitvoeren van een vervolgonderzoek. Wij adviseren om het terrein vrij te geven voor ontwikkeling.

De resultaten en aanbevelingen uit deze quickscan dienen te worden getoetst en onderschreven door het bevoegd gezag, de heer H.M. Heukels van gemeente Haaksbergen en diens adviseur (de heer drs. J.A.M. Oude Rengerink, Regionaal Archeoloog van Twente).

Verder dient te allen tijde bij het afgeven van een omgevingsvergunning de wettelijke meldingsplicht (ex artikel 53 Monumentenwet 1988) kenbaar te worden gemaakt, om het documenteren van toevalsvondsten te garanderen: *“Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij onze minister”*. Deze aangifte dient te gebeuren bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in Amersfoort. Het verdient aanbeveling ook de verantwoordelijk ambtenaar van de gemeente Haaksbergen (dhr. H.M. Heukels) hiervan per direct in kennis te stellen.

Afb. 5 en 6; Overzichtsfoto's van de onderzoeklocatie gezien vanuit het noordoosten (l) en het noordwesten (r).

Afb. 7; Inrichtingsschets van de geplande nieuwbouw met de situering van de controleboringen bij de gekleurde sterren.